

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา

ในชั้นการสอบสวน¹

ว่าที่ร้อยตรีปพนธ์ ห้วยนุ้ย²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์การใช้สิทธิแก่ประชาชนที่เป็นผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายในคดีอาญาในการไถ่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนเพื่อให้คดีอาญาได้ยุติตั้งแต่ในชั้นการสอบสวน ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน โดยอ้างอิงจากแนวคิดเกี่ยวกับการการขจัดความขัดแย้งที่มุ่งเน้นให้ประชาชนในสังคมที่มีความขัดแย้งได้ยุติความขัดแย้งได้รู้จักวิธีที่การหรือแนวทางที่ขจัดความขัดแย้งได้ ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาต่อรองที่นำคู่กรณีที่เกิดความขัดแย้งมาเจรจาต่อรองกันและสามารถทำให้ยุติข้อพิพาทและกลับมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขเหมือนก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งขึ้น รวมทั้งอ้างอิงได้จากแนวคิดการแก้ไขข้อพิพาทแบบ Win-Win Concept โดยในแนวคิดนี้เป็นการรองรับการแก้ไขความขัดแย้งของมนุษย์ที่จะทำให้ความขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกิดการยุติหรือระงับลงได้โดยต้องให้คู่ขัดแย้งสองฝ่ายได้ชนะหรือพอใจในข้อตกลงทั้งสองฝ่าย ไม่มีฝ่ายใดแพ้หรือชนะเพียงฝ่ายเดียว จึงจะทำให้ข้อพิพาทนั้นได้มีการยุติตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญา เนื่องจากปัจจุบันนี้มีบุคคลกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ในคดีอาญาที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นบางคดีก็เป็นเพียงคดีอาญาที่มีผลกระทบเกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคนเท่านั้น ไม่ได้มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดังนั้นการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดอาญาไปฟ้องคดีต่อศาลและนำไปลงโทษจำคุกไม่ได้เป็นผลดีต่อผู้เสียหาย รวมทั้งการลงโทษจำคุกผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่หากสามารถให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาได้มีการไถ่เกลี่ยระงับข้อพิพาทเพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดอาญาที่เป็นผลกระทบเพียงสองฝ่าย ก็จะเป็นผลดีต่อผู้เสียหายและต่อตัวผู้ต้องหาและมีผลทำให้ลดปริมาณคดีที่จะต้องขึ้นสู่ศาล ลดการทำงานของพนักงานอัยการ รวมทั้งลดจำนวน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไถ่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา คณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุพร วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์ประเทือง ธนินผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ต้องขังในเรือนจำ และผลดีต่อตัวผู้ต้องหา คือ ผู้ต้องหาที่ไม่ต้องถูกดำเนินคดีมีประวัติการกระทำความผิดอาญา ติดตัว ที่เป็นไปตามแนวคิดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการกลับคืนสู่สังคม เพราะหากที่จะมุ่งเน้นการเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตลอดมิได้ช่วยให้สังคมนั้นมีความสุขสงบมากยิ่งขึ้น แต่การเอาตัวผู้กระทำความผิดไปกักขังจำคุกกลับไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีเข้าสู่สังคม เช่น การเอาตัวผู้กระทำความผิดไปจำคุกลงโทษระยะสั้นไม่ได้เป็นผลดีที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึก แต่กลับจะได้เรียนรู้วิชาโจรในเรือนจำและเมื่อกลับออกมาก็จะกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นจำนวนมากอันดับหนึ่งของอาเซียน มีความแออัดและไม่ได้มีสภาวะความเป็นอยู่ที่ดีแต่อย่างใด ดังนั้น การให้มีการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนเพื่อยุติข้อพิพาททางอาญาก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ขัดแย้งและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ

จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการไต่ถามข้อพิพาททางอาญา คือ พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ.2562 ในหมวด 4 ว่าด้วยเรื่องการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนนั้น พบว่ายังมีปัญหาที่เกี่ยวกับการไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 คือ ปัญหาของความผิดลหุโทษที่ได้บัญญัติไว้ให้ไต่ถามได้ในชั้นการสอบสวนยังไม่ครอบคลุมความผิดลหุโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทั้งหมด ที่มีความผิดลหุโทษและไม่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการไต่ถาม พ.ศ.2562 ในมาตรา มาตรา 41 (2) ได้บัญญัติให้การไต่ถามข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนสำหรับความผิดลหุโทษได้สำหรับคดีความผิดตามมาตรา 390 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 393 มาตรา 394 มาตรา 395 และมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่ปรากฏว่าตามประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติความผิดลหุโทษไว้ตั้งแต่มาตรา 367 ถึงมาตรา 398 โดยพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ.2562 ได้บัญญัติให้ความผิดลหุโทษที่สามารถไต่ถามได้ในชั้นการสอบสวนได้มีเพียงมาตรา 390 ถึงมาตรา 395 และมาตรา 397 เพียง 7 ฐานความผิดเท่านั้นที่ให้นำมาไต่ถามได้ในชั้นการสอบสวนได้ แต่ในบทบัญญัติฐานความผิดลหุโทษนั้น ยังมีความผิดลหุโทษที่ไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวมอีก 3 มาตรา ที่สามารถให้นำมาไต่ถามได้ คือ มาตรา 370 ฐานความผิดสังเวย ทำให้เกิดเสียงหรือทำความอื้ออึงโดยไม่มีเหตุอันควร ,มาตรา 389 ฐานความผิดทำให้องค์กรแห่งศาสนา ชาติ ศาสนา ราชบัลลังก์ หรือสถาบันอันควรเคารพเสื่อมเสีย ,มาตรา 398 ฐานกระทำการอันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา เป็นต้น ซึ่งฐานความผิดที่ยกตัวอย่างมานี้ย่อมต้องมีอิทธิพลที่เดือนร้อนและ

ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น ๆ แต่ไม่ได้มีผลกระทบสังคมส่วนรวม จึงสมควรศึกษาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 41 (2)

ปัญหาประการที่ 2 คือ ปัญหากรณีคดีอาญาแผ่นดินที่สามารถไต่กลับได้ตามมาตรา 41 (3) โดยพระราชบัญญัติการไต่กลับข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติให้เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ โดยมีความผิดดังต่อไปนี้ คือ เป็นความผิดฐานเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้และมีผู้ถึงแก่ความตายจากการชุมนุมต่อสู้ตามมาตรา 294 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีเหตุกรรจ์ตามมาตรา 296 ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้และมีผู้ได้รับอันตรายสาหัสจากการชุมนุมต่อสู้ตามมาตรา 299 วรรคหนึ่ง ความผิดประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 300 และความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 โดยคดีอาญาแผ่นดินที่ควรให้ได้รับสิทธิในการไต่กลับข้อพิพาทในชั้นการสอบสวนน่าจะเพิ่มให้มากกว่านี้ เพราะบางคดีแม้จะมีอัตราโทษเกินกว่าสามปีตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แต่ไม่ได้กระทบต่อสังคมโดยรวมเพียงแต่เป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดเท่านั้น นอกจากนี้ หากบางคดีที่เป็นการกระทำความผิดโดยประมาทและมีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ซึ่งหากไม่ให้สิทธิในการไต่กลับแล้ว ก็ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องถูกดำเนินคดี ถูกพิพากษาจากศาล ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะให้เพิ่มฐานความผิดให้สามารถไต่กลับในชั้นพนักงานสอบสวนได้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการให้คดียุติและให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวสำนึกในการกระทำและมีการชดเชยเยียวยาผู้เสียหาย รวมทั้งบางกรณีที่มีการกระทำความผิดโดยประมาท ผู้กระทำความผิดจึงไม่ใช่อาชญากรโดยแท้ จึงควรให้ได้รับการไต่กลับตามพระราชบัญญัตินี้แม้จะมีอัตราโทษเกินกว่าสามปี

ประการที่ 3 คือ ปัญหาการจำกัดสิทธิของการไต่กลับข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน เนื่องจากตามมาตรา 42 ของพระราชบัญญัติการไต่กลับข้อพิพาท พ.ศ.2562 ได้กำหนดให้ คดีที่เป็นความผิดตามมาตรา 41(3) คือที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติที่สามารถไต่กลับได้นั้น จะต้องเป็นกรณี ที่ (1) ผู้ต้องหาไม่เคยได้รับการไต่กลับข้อพิพาททางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นคดีประมาท คดีความผิดลหุโทษ ซึ่งต้องพ้นระยะเวลา 3 ปีนับแต่มีคำสั่งยุติคดี และ (2) ผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือพ้นโทษมาแล้วเกินกว่า 5 ปี เว้นแต่เป็นคดีความผิดที่กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือคดีความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยในมาตรานี้หากผู้กระทำความผิดจะขอไต่กลับอีกในความผิดครั้งต่อไป จะต้องเป็นความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และต้องพ้นระยะเวลา 3 ปีนับแต่มีคำสั่งยุติคดี และผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือพ้นโทษมาแล้วเกินกว่าห้าปี กล่าวคือหากเป็นคดีที่ได้กระทำความผิดตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้และไม่เลยระยะเวลา 3 ปี

นับแต่มีคำสั่งให้ยุติคดีและผู้ต้องหาอยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาให้จำคุกหรือพ้นโทษมายังไม่เกิน 5 ปี ก็ห้ามมิให้มีการไต่ถามถึงสำหรับผู้กระทำความผิดคนนั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักการยุติข้อพิพาทและเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดการยุติข้อพิพาทอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถไต่ถามถึงและยุติข้อพิพาทได้ จึงเห็นว่าเป็นปัญหาที่จะต้องให้มีการไต่ถามถึงได้ทุกคดี โดยไม่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลาของการมีคำสั่งยุติคดีและพ้นโทษมาไม่เกิน 5 ปี หรือไม่ และถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหาประสงค์จะไต่ถามถึงเพื่อยุติข้อพิพาทก็ควรที่จะให้สิทธิในการไต่ถามถึงข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ไม่ใช่จำกัดสิทธิ

ประการที่ 4 คือประเด็นในมาตรา 64 พระราชบัญญัติการไต่ถามถึงข้อพิพาท พ.ศ.2562 ซึ่งมาตรา 64 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติว่าเมื่อมีการทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญาแล้วให้ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี แต่ในวรรคสองได้บัญญัติให้กรณีที่ไม่นับปฏิบัติตามข้อตกลงหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไปได้ ซึ่งในกรณีนี้การทำข้อตกลง มาตรา 57 (5) ได้ระบุให้ข้อตกลงนั้นต้องมีสาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไต่ถามถึงข้อพิพาททางอาญา เช่น การชดเชยเยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติหรือคว่นการปฏิบัติและระยะเวลาการดำเนินการหรือข้อตกลงที่ไม่ดีใจเรียกหรือค่าเสียหาย แสดงว่าจะต้องมีการทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทอาญาเรียบร้อยแล้วและต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี และในมาตรา 64 วรรคสอง นั้น ได้บัญญัติให้กรณีที่ไม่มีปฏิบัติตามข้อตกลงหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน ให้คู่กรณีแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบและให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไป จึงเห็นว่าเป็นปัญหาที่จะยังให้มีการดำเนินคดีอาญาต่ออีกทั้งที่ได้ตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว แต่ประสงค์จะต้องการให้มีการชดเชยความเสียหายในส่วนทางแพ่งมากกว่า เมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทคดีอาญาไปแล้วและในคดีที่เป็นความผิดอันยอมความได้เมื่อทำบันทึกข้อตกลงแล้วก็ควรให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ แต่ต้องอยู่ในหลักการของ WIN-WIN โดยผู้เสียหายก็ชนะด้วยเพราะเมื่อผู้ต้องหาได้สิทธิคดีอาญาระงับโดยไม่ถูกฟ้องคดีอาญาแล้วผู้เสียหายก็ต้องมีส่วนชนะด้วยที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหาย ซึ่งเป็นการป้องกันที่จะให้ผู้ต้องหาปฏิบัติตามข้อตกลงและไม่ขัดกับหลักสิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 ผู้ต้องหาต้องต้องวางประกันหรือมีหลักประกัน เพื่อเป็นประกันว่าจะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจนครบถ้วนตามข้อตกลงเพราะหากไม่ครบถ้วนผู้เสียหายยังสามารถบังคับเอากับหลักประกันได้

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไต่ถามถึงข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวน ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับความผิดลหุโทษที่สามารถไต่กลับได้ตามมาตรา 41(2) ควรให้เพิ่มฐานความผิดลหุโทษเพิ่มเติมอีก 3 มาตราสำหรับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา คือ ตามมาตรา 370 มาตรา 389 และมาตรา 398 เพิ่มเติมจากเดิมที่บัญญัติไว้คือ มาตรา 390 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 393 มาตรา 394 มาตรา 395 และมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา นอกจากนี้สมควรให้คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามกฎหมายอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวม สามารถให้สิทธิในการไต่กลับได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการ

2. ปัญหาเกี่ยวกับประเภทของความผิดอาญาที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่สามารถไต่กลับได้ตามมาตรา 41 (3) แห่งพระราชบัญญัติการไต่กลับข้อพิพาท พ.ศ.2562 เนื่องจากเดิมตาม มาตรา 41(3) ให้ความผิดอาญาแผ่นดินที่สามารถไต่กลับได้นั้นต้องเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี แต่ยังมีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี แต่ผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยไม่มีเจตนาเพียงแต่เกิดจากการกระทำที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด เช่น ความผิดที่กระทำโดยประมาท ซึ่งสมควรที่จะให้ได้รับการไต่กลับเพื่อชดใช้ความเสียหาย เพราะผู้กระทำความผิดมิใช่เป็นอาชญากรโดยแท้และบางกรณีผู้เสียหายก็ได้รับการชดใช้ความเสียหายจากบริษัทประกันภัยแล้วในบางกรณีเนื่องจากได้เอาประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัย ดังนั้น จึงไม่สมควรที่จะกำหนดคดีที่จะให้ไต่กลับได้สำหรับความผิดอาญาแผ่นดินผูกไว้กับอัตราโทษ แต่ควรดูที่ฐานของความผิดและเจตนาของผู้กระทำความผิด จึงควรแก้มาตรา 41(3) เป็นว่า ให้เป็นความผิดอาญาตามบัญชีท้าย คือ ความผิดฐานทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทและเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายหรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้อื่น ตามมาตรา 225 ความผิดฐานกระทำโดยประมาทตามความผิดในมาตรา 226 ถึง มาตรา 237 และใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ตามมาตรา 239 ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามมาตรา 291 ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้และมีผู้ถึงแก่ความตายจากการชุลมุนต่อสู้ นั้น ตามมาตรา 294 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 296 ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้และมีผู้ได้รับอันตรายสาหัสจากการชุลมุนต่อสู้ นั้น ตามมาตรา 299 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 300 ความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ความผิดฐานลักทรัพย์โดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน ตามมาตรา 335 วรรคท้าย สามารถไต่กลับข้อพิพาททางอาญาในชั้นการสอบสวนได้

3. ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิไม่ให้ไต่กลับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 3 ปี ที่บัญญัติไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ ตามมาตรา 42 นั้น เนื่องจากในแนวคิดการยุติความขัดแย้งที่มุ่งเน้นให้มีการยุติข้อพิพาทให้มากที่สุด ดังนั้น การจำกัดสิทธิการไต่กลับข้อพิพาทเพื่อยุติข้อพิพาทสำหรับคดีที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินนั้นไม่

ควรอย่างยิ่งโดยควรให้เป็นสิทธิพื้นฐานของผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ถ้าหากให้เป็นการตัดสิทธิผู้กรณีที่ประสงค์จะยุติข้อพิพาทแม้ว่าผู้ต้องหาที่ได้รับการไต่ถามมาแล้ว เพราะการกระทำความคิดครั้งแรกกับครั้งที่สองจะเป็นคนละฐานความผิดและผู้เสียหายคนละคนกันก็ไม่ควรห้ามการไต่ถามเพื่อยุติข้อพิพาททั้งที่ผู้กรณีที่ประสงค์และสามารถตกลงกันได้ จึงเหมือนกับเป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะยุติข้อพิพาทกันระหว่างผู้กรณีที่ตามความประสงค์และความยินยอมของผู้กรณีที่ทั้งสองฝ่ายเช่นกัน ซึ่งรัฐไม่ควรอย่างยิ่งสำหรับการตัดสิทธิพื้นฐานของผู้กรณีที่ประสงค์จะไต่ถามข้อพิพาทเพื่อยุติและระงับข้อพิพาท โดยสมควรให้มีการแก้ไขมาตรา 42 เป็นว่า คดีที่ความผิดตามมาตรา 41 (3) ต้องเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ คดีที่ผู้ต้องหาเคยได้รับการไต่ถามมาแล้วและปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไม่สำเร็จ ทั้งนี้ หากผู้เสียหายและผู้ต้องหาประสงค์ไต่ถามเพื่อระงับข้อพิพาทก็ให้สามารถกระทำได้

4. ปัญหาการให้สิทธิดำเนินคดีอาญาได้ภายหลังทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทในคดีความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา 64 จากการศึกษาแล้วพบว่า เมื่อผู้กรณีที่ได้มีการตกลงเพื่อระงับข้อพิพาทกันแล้วในคดีความผิดอันยอมความได้แล้ว แต่ยังให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ต้องหาอีกได้ ทั้งที่ผู้ต้องหาและผู้เสียหายได้ตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันแล้ว ซึ่งควรจะให้มีการยุติข้อพิพาททางอาญาตามข้อตกลงของผู้กรณีที่ โดยให้เป็น การดำเนินการบังคับเพื่อให้ชัดเจนความเสียหาย ซึ่งต้องให้เป็นไปตามแนวความคิดสำหรับให้ชนด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยการให้สิทธิดำเนินคดีอาญามาฟ้องระงับไปผู้ต้องหาไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาและผู้เสียหายได้รับ ชดเชยความเสียหาย แต่เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการประกันว่าจะได้รับการเยียวยาจนครบจำนวนแม้ว่าสิทธิ นำคดีอาญามาฟ้องระงับไปแล้วก็ตาม โดยให้มีการแก้ไขมาตรา 64 เป็นดังนี้ มาตรา 64 ในคดีความผิดอันยอมความ ได้ เมื่อผู้กรณีที่ทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทให้สิทธิดำเนินคดีอาญามาฟ้องระงับต่อเมื่อผู้ต้องหาได้วาง ประกันหรือหลักประกันเป็นจำนวนที่พอใจแก่ผู้เสียหายแต่ไม่เกินกว่ามูลค่าความเสียหายที่ตกลงกันในบันทึก ข้อตกลง และในคดีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 41 (2) (3) เมื่อผู้กรณีที่ได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงตาม มาตรา 57 แล้ว ให้แจ้งพนักงานสอบสวนทราบ เพื่อจัดทำบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง ส่งไปยังพนักงานอัยการ พร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาสั่งยุติคดี

ในกรณีที่มีการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไม่ครบถ้วนสำหรับคดีความผิดอันยอมความได้ ให้ผู้กรณีที่ ดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามมาตรา 32 ได้ และในคดีความผิดตามมาตรา 41 (2) (3) ให้ผู้กรณีที่แจ้งให้พนักงานสอบสวน เพื่อเสนอพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจออกคำสั่งพิจารณาคำสั่ง ดำเนินคดีต่อไป เว้นแต่ผู้เสียหายพอใจในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กระทำไปแล้ว ให้ผู้กรณีที่แจ้งพนักงาน สอบสวนเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ “ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : หลักการและแนวคิด” รายงานสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง

“กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย” ณ ดิگสันติไมตรี
ทำเนียบรัฐบาล โดยกระทรวงยุติธรรม ร่วมกับโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุน
สนับสนุนวิจัย (สกว).

อุทัย อาทิวะช, “การไต่ถามข้อพิพาททางอาญา”, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินติ้ง,
2563).

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, “การไต่ถามข้อพิพาทก่อนฟ้องและหลังฟ้อง”.พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติ
ธรรม, 2563).

สุพิศ ปราณิตพลกรัง, “การไต่ถามข้อพิพาทตามกฎหมายใหม่” พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติธรรม,
2562)